

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
IQTISODIYOT VA TURIZM FAKULTETI
BUXGALTERIYA HISOBI VA STATISTIKA KAFEDRASI**

**“MILLIY IQTISODIYOTNI JADAL
RIVOJLANTIRISH VA YUQORI O'SISH
SUR'ATLARINI TA'MINLASH:
MUAMMOLAR VA YECHIMLAR”
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy
konferensiyasi
5- may 2023-yil**

**Республиканская научно-практическая
конференция на тему**

**«ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСКОРЕННОГО
РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ
ЭКОНОМИКИ И ВЫСОКИХ ТЕМПОВ
РОСТА: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ»
5 май 2023 год**

KORPORATIV BOSHQARUVNING O‘ZBEK MODEL. Maftuna Salimovna	151
TASHQI SAVDO FAOLIYATINI IFODALOVCHI STATISTIK KO‘RSATKICHLAR TIZIMI. Ergashev Mirjon Yorqin o‘g‘li	154
KORXONA BOSHQARUVIDA KADRLAR SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IJTIMOIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. Do‘stova Aziza Qahramonovna	159
DUNYO MIQYOSIDA OILAVIY MULKCHILIKKA ASOSLANGAN KORXONALAR TAHLILI. Jurayev Navruz Jurayevich.....	162
QISHLOQ XO‘JALIGIDA “YASHIL IQTISODIYOT”GA O‘TISHNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI. YAVMUTOV DILSHOD SHOIMARDONKULOVICh, Burxonov Sardorjon Nasulloevich	163
Iqtisodiyotni “yashil iqtisodiyot” asosida samarali rivojlantirish. Qosimova Hilola Jamshedovna. Saidova Mahliyo Oqil qizi.....	165
O‘zbekistonda aholi bandligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ta‘siri. <i>Narzullayeva G.S. Sobirova Nodira</i>	168
IV sho‘ba. Respublikada moliya va bank tizimini takomillashtirishning ustuvor yo‘nalishlari	173
РАЗВИТИЕ ТЕОРЕТИЧЕСКОЙ ОСНОВЫ ФИНАНСОВО-КРЕДИТНОЙ СИСТЕМЫ – ОДИН ИЗ ВАЖНЫХ ФАКТОРОВ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДОЛОГИИ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПРИОРИТЕТОВ ЕЁ РАЗВИТИЯ. Шохазамий Ш.Ш, Суннатов Ю.У.....	174
O‘ZBEKISTONDA NAQD PULSIZ HISOB –KITOBLARNING TAKOMILLASHTIRISH. <i>Kuliyev N.X., Isomov B.S.</i>	177
ФИНАНСЫ В ЭКОНОМИКЕ РЫНОЧНОГО ХОЗЯЙСТВА. Латипова Мадина Зариповна	179
IMPROVING THE ANALYSIS OF FINANCIAL CONDITION OF BUSINESS ENTITIES. Shoha‘zamiy Shohmansur Shohnazir o‘g‘li, Sunnatov Yusuf Usmonovich	180
DAVLAT TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA ICHKI MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL QILISH MASALALARI Kuliboyev Azamat Shonazarovich	186
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ В ТУРИСТИЧЕСКИХ КОМПАНИЯХ. Уракова М.Х, Негматов М.Ш.....	187
TADBIRKORLIK SUB‘EKTLARINI BANKLAR TOMONIDAN KREDITLASH BO ‘YICHA XORIJY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI. Sotvoldiyev Nurmuhammad Nematjonovich	190
KAMBAG‘ ALLIK VA UNI O‘ZBEKISTONDA BAHOLASHGA YONDOSHUVLAR. R.A. Achilova	192
Davlat byudjeti tarkibi va uni takomillashtirish yo‘llari, <i>Tolibova Aziza To‘lqinovna</i>	193
V sho‘ba. Aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj toifalarini moddiy qo‘llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish.....	198
АХОЛИНИ ИJTIMOIY HIMOYAGA MUHTOJ TOIFALARI BILAN ISHLASHNI TAKOMILLASHTIRISHDA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARI FAOLIYATINI ENG MUHIM SAMARADORLIK KO‘RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASH TIZIMINING AHAMIYATI. Zafar JUMAEV, Alijon AXADOV, Fotima MUXSINOVA.....	199
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARIGA MALAKA DARAJALARINI BERISH: QONUNCHILIK ASOSLARI VA XORIJYIY AMALIYOT. Zafar JUMAYEV, Alijon AXADOV,.....	202
O‘zbekiston Respublikasida mehnat bozorining shakllanishi va ishsizlik. Axmedova Farangiz	206
VI sho‘ba. Respublikada raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning dolzarb masalalari va ustuvor yo‘nalishlari.....	210
ИННОВАЦИИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ. Кайимова З.А, Умарова Хулкар	211
SAMARALI TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KLAS TER ASOSIDA TASHKIL QILISHNING AHAMIYATI. Malikova Shoira Baxtiyorovna	212
ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКАЯ ЗНАЧИМОСТЬ РАЗВИТИЯ КЛАСТЕРОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ. Худайбердиева Ойша Курбоновна	216
O‘ZBEKISTONDA BOZOR IQTISODIYOTINING SHAKLLANISHI VA ASOSIY XUSUSIYATLARI Hojiyev Tal‘at Toshpo‘latovich.....	220

O‘ZBEKISTONDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING TA‘SIRI.

Narzullayeva G.S.

Buxoro Davlat Universiteti

iqtisodiyot kafedrasida katta o‘qituvchisi

Sobirova Nodira

Buxoro Davlat Universiteti 2-kurs talaba

Annotatsiya: Quyida ta'kidlab o'tiladigan holatlar kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning aholini ish bilan taminlash va yangi ish o'rinlarini yaratishdagi roli naqadar muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi. Shunga ko'ra, bu jarayonning o'ziga xos xususiyatlari, O'zbekistonda aholi bandligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ta'sirini tadqiq etishga qaratilgan maqolaning mavzusi dolzarb hisoblanadi.

Kalit so'zlar: biznes, tadbirkorlik subyektlari, real daromad, aholi bandligi, xususiy mulk, tashqi va ichki migratsiya, aholi bandligi, YaIM.

Maqolaning maqsadi: O'zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning hozirgi bosqichi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, unga keng iqtisodiy erkinlik berish bilan tavsiflanadi. Shu jihatdan, hozirgi kunda respublikamizda kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor berilmoqda. Chunki, kichik biznes va tadbirkorlik sohasini rivojlantirish masalasiga davlatimiz iqtisodiy siyosatining strategik vazifasi sifatida qaralmoqda. Kichik biznes kapital taqchilligi sharoitida ko'p mablag' talab etmaydigan xo'jalik faoliyati sifatida resurslar aylanm asining yuqori sur'atlarini ta'minlaydi, iqtisodiyotni qayta qurish, iqtisodiy nobarqarorlik va resurslar cheklanganligi sharoitida iste'mol bozorini shakllantirish va uni to'ldirish muammosini tez hamda tejamli tarzda hal etadi. Kichik korxonalar iste'mol talabining o'zgarishiga darhol moslashadi va shu yo'l bilan iste'mol bozoridagi zaruriy muvozanatni ta'minlaydi. Kichik biznes yangi ish o'rinlarini yaratishi bilan ishsizlik muammosini hal etishda muhim rol o'ynaydi. Hozirgi paytda ushbu soha nafaqat iqtisodiyotning o'sish sur'atlarini jadallashtirishda, balki mamlakatimiz uchun nihoyatda muhim bo'lgan bandlik va aholi daromadlarini oshirish masalalarini hal yetishda ham etakchi o'rin tutmoqda. Oxirgi yillarda respublikamizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik bilan shug'ullanuvchi korxonalar soni yil sayin ortib borayotganidan dalolat beradi.

Mamlakatimizda kichik biznesni va xususiy tadbirkorlikni yanada barqaror qilish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Xususiy mulkni himoya qilish va mulkdorlar huquqlarining kafolatlarini kuchaytirish, tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash borasidagi ishlarni tashkil qilish tizimini tubdan takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar, shuningdek, tadbirkorlik subyektlarining moliyaviy resurslar va ishlab chiqarish infratuzilmasidan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish to'g'risida" 2021-yil 17-iyuldagi PF-6263-sonli Farmoni va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va sanoat vazirligi huzuridagi Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" 2019-yil 13-avgustdagi PQ-4417-son qarorlari qabul qilingan.¹

Bugungi kunda respublikamizdagi ustuvor yo'nalishlardan biri - aholi bandligini oshirish, ishchi kuchidan maqsadli foydalanish, foydali mehnatga layoqatli aholining ilmiy salohiyatini oshirishga qaratilmoqda.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida davlat mehnatga layoqatli aholini ish bilan ta'minlash, ishsizlikni bartaraf etish va mehnat bozorini tartibga solish bo'yicha faol ijtimoiy-iqtisodiy siyosat olib boradi. Chunki mehnat salohiyatidan foydalanish samaradorligini oshirish milliy iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi turmush darajasini oshirish va yuksak taraqqiy etgan mamlakatlar qatoriga qo'shilishning muhim manbai bo'lib hisoblanadi.

O'zbekistonda ishsizlik darajasi 9,6 foizni tashkil etdi.

2022 yil 1 yanvar holatida O'zbekistondagi mehnat resurslari soni 19 million 345 ming kishini tashkil etdi. Mamlakatda 1 million 441,8 ming kishi ishga muhtoj bo'lib, ishsizlik darajasi 9,6 foizga yetdi. Yoshlar orasida ishsizlik darajasi 15,1 foizni, ayollar orasida esa 13,3 foizni tashkil etdi.²

Shu boisdan aholi bandligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikka ko'proq e'tibor berilmoqda.

Hududlar kesimida faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni³

¹ <https://lex.uz/docs/-4472973?ONDATE=01.04.2022>

² <https://www.gazeta.uz/oz/2022/03/08/unempoyment/>

³ <https://www.stat.uz/uz/rasmiy-statistika/usreo-2>

mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

Hududlar	2019	2020	2021	2022	2023
O'zbekiston Respublikasi	262930	334767	411203	462834	523556
Qoraqalpog'iston Respublikasi	11985	14677	18288	19998	22863
Andijon	22560	25807	31683	34999	39038
Buxoro	14805	19981	24809	27690	30082
Jizzax	11197	14011	17725	19463	22474
Qashqadaryo	16218	20304	25297	31152	36421
Navoiy	9104	14885	17931	20472	22844
Namangan	16975	21461	26531	28949	32305
Samarqand	19629	25643	33114	40724	47943
Surxondaryo	11618	15509	21563	24395	27368
Sirdaryo	8318	11026	13360	13808	15036
Toshkent	25410	32602	40223	44156	49145
Farg'ona	23304	29300	36117	40403	46350
Xorazm	11815	15453	18875	21984	25616
Toshkent sh.	59992	74108	85687	94641	106071

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2023 –yil 2019- yilga nisbatan hududlar kesimida faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni Qoraqalpog'iston Respublikasi(10878), Andijon(16478), Buxoro(15277), Jizzax(11277), Qashqadaryo(20203), Navoiy(13740), Namangan(15330), Samarqand(28314), Surxondaryo(15750), Sirdaryo(6718), Toshkent(23735), Farg'ona(23046), Xorazm(13801), Toshkent sh(46079) kishiga oshdi.

Tadbirkorlik sub'ektlari faoliyatining jadal rivojlanishini ta'minlash, davlat nazoratini takomillashtirish va "Soliqchi – ko'makchi" tizimi orqali ularga nisbatan ma'muriy va soliq yukini kamaytirish, shuningdek, tadbirkorlarning muammo va takliflarini bevosita o'rganish, tadbirkorlikni kelgusida rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini belgilab olish bo'yicha 2021 yil 20 avgust kuni o'tkazilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlar bilan ochiq muloqoti doirasida belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida:

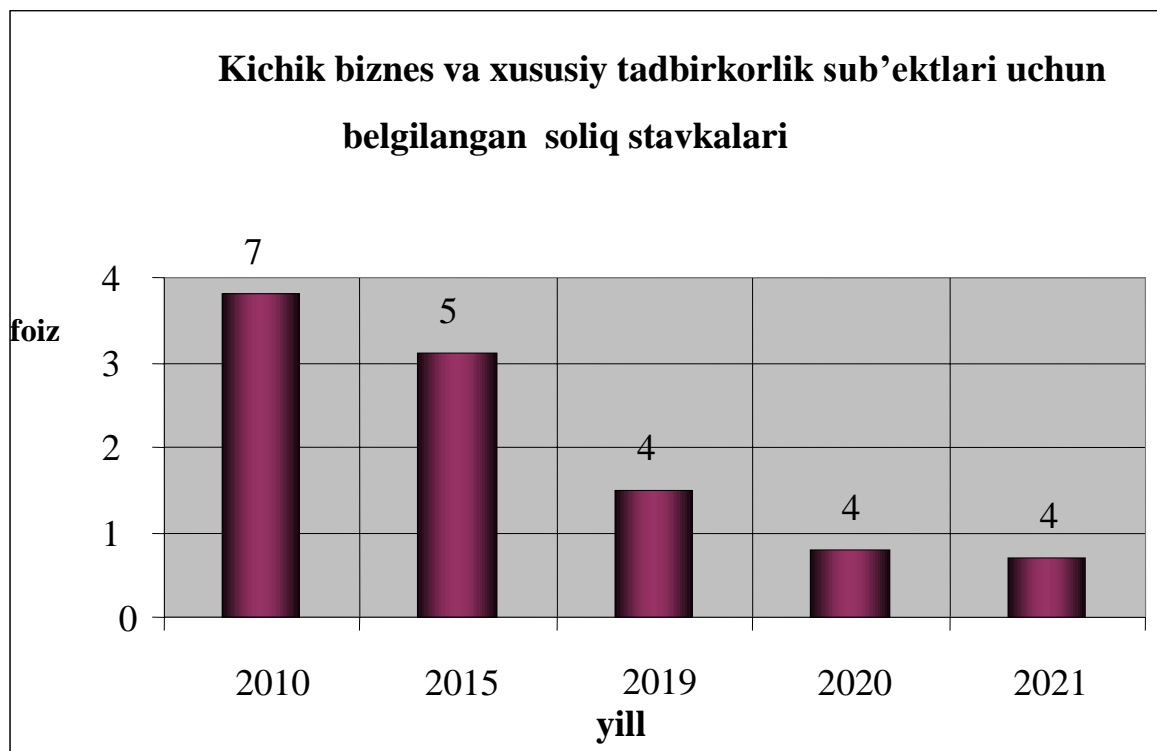
a) quyidagilar 2021 yil 1 oktyabrdan boshlab bekor qilinadi:

qat'iy belgilangan miqdordagi jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i to'lovchisi bo'lgan yakka tartibdagi tadbirkorlar tomonidan soliq organlariga soliq hisobotini topshirish majburiyati; alohida tayyor import iste'mol tovarlarining bojxona deklaratsiyasi rasmiylashtirilgan sanadan keyin 12 oy o'tgach sotuvga qo'yilishi hamda chakana savdoda realizatsiya qilinishiga qo'yilgan taqiq;

b) 2022 yil 1 yanvardan 2023 yil 1 yanvarga qadar respublika tumanlarida (Toshkent shahri bundan mustasno) faoliyat yurituvchi yakka tartibdagi tadbirkorlik sub'ektlariga belgilangan ijtimoiy soliq stavkasi ikki baravarga pasaytirilgan holda bazaviy hisoblash miqdorining 50 foizi miqdorida belgilanadi va boshqalar.¹

Mamlakatimizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning bu qadar jadal rivojlanishida, avvalo mazkur soha uchun belgilanayotgan soliq imtiyozlari yetarli darajadagi rag'batlantiruvchi rol o'ynayotganligi hisoblanadi. Jumladan, bu borada 2021 yilda kichik sanoat korxonalariga uchun yagona soliq to'lovi 5 dan 4 foizga pasaytirildi, yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun esa qayd etilgan soliq miqdori o'rtacha 1,0 barobar kamaytirildi.

¹ aveconomy.uz/index.php?newsid=190&seourl=tadbirkorlik-subektlari-uchun-mamuriy-va-soliq-yukini-yanada-kamaytirish-biznesning-qonuniy-manfaatlarini-himoya-qilish-tizimini-takomillashtirish-chora-tadbirlari-togrisida&seocat=asosiy/yangiliklar

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub‘ektlari uchun belgilangan soliq stavkalari¹

Chizmadagi ma‘lumotlardan ko‘rinadiki, 2010-2021 yillar mobaynida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik uchun belgilangan soliq stavkalari 7 dan 4 foizgacha, ya‘ni 3,0 marta qisqargan.

Muammolari: Shu bilan bir qatorda kichik biznes salohiyatini to‘liq amalga oshirishiga to‘sqinlik qiladigan muammolarni ta‘kidlab o‘tishimiz lozim.

1. Kichik biznesda bandlarning 62 foizidan ko‘prog‘i yakka tartibdagi tadbirkorlikda band bo‘lsa, atigi 16 foizi kichik korxonalar va mikrofirmalarga to‘g‘ri kelmoqda. Kichik korxonalarning bandlikdagi past darajalari Navoiy (11,3%), Qashqadaryo (12,4%) va Toshkent viloyatiga (13,2%) to‘g‘ri kelmoqda.

Kichik biznesda bandlarning 34,2 foizi qishloq xo‘jaligida, 12,7 foizi - sanoatda, 11,6 foizi qurilishda, savdoda 13,4 foizi va 28,1 foizi xizmatlar sohasida band.

2. Yuqoridagi bandlarning tarmoqlar kesimidagi tahlilidan ko‘rinib turibdiki, boshqa tarmoqlarga nisbatan yaratilayotgan ish o‘rinlari samaradorligi yuqori bo‘lgan sanoat tarmog‘ida kichik biznesning nisbatan past darajadagi o‘rnini ko‘rishimiz mumkin. Ushbu ko‘rsatkichni hozirgi o‘sish darajasining saqlanib qolishi kelgusida aholining ish haqi va tadbirkorlik faoliyatidan oladigan real daromadlarining oshishi bilan bog‘liq muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu holat davlatning aholiga ajratadigan ijtimoiy kafolatlarini cheklashga olib kelishi mumkin.

3. Kichik biznes sub‘ektlari sonining savdodagi ulushi yuqori darajada saqlanib qolmoqda (jami kichik biznes sub‘ektlarining 26,7% yoki 63,7 mingta sub‘ekt). Chakana savdo tovar aylanmasida esa, 20,2% ni kichik biznes va mikrofirmalarning ulushi tashkil etgan bo‘lsa, yakka tartibdagi tadbirkorlarning ulushi 69,4% ni tashkil etganini ko‘rishimiz mumkin, bu bank sektoriga pul tushumiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi va kichik biznes sub‘ektlarining soliq solinadigan bazasida nomuvofiqliklarni keltirib chiqaradi.

4. Hududlar kesimida kichik biznes sub‘ektlari sonini qaraydigan bo‘lsak eng ko‘p sub‘ekt Toshkent shahrida (22,6%), Toshkent (9,6%), Farg‘ona (8,8%) va Andijon (8,7%) viloyatlari o‘z faoliyatlarini yuritishmoqda. Bu to‘rt hududda kichik biznes sub‘ektlarining umumiy sonining 50%i atrofida o‘z faoliyatini amalga oshirmoqda. Bundan ko‘rinib turibdiki, Sirdaryo (3,2%), Navoiy (3,3%) va Jizzax (4,2%) kabi respublikamizning boshqa viloyatlarida kichik biznes sub‘ektlarining mavjud potensialidan yetarli darajada foydalanilmayotganidan darak bermoqda.²

Imkoniyatlari (muammoning yechimlari): Bozor iqtisodiyoti sharoitida davlat mehnatga layoqatli aholini ish bilan ta‘minlash, ishsizlikni bartaraf etish va mehnat bozorini tartibga solish bo‘yicha faol ijtimoiy-iqtisodiy siyosat olib boradi. Chunki mehnat salohiyatidan foydalanish samaradorligini oshirish

¹ <https://mineconomy.uz/uz/node/1242>

² <https://mineconomy.uz/uz/info/2093>

milliy iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi turmush darajasini oshirish va yuksak taraqqiy etgan mamlakatlar qatoriga qo'shilishning muhim manbai bo'lib hisoblanadi.

Bugungi kunda O'zbekistonda mehnatga layoqatli aholi bandligini ta'minlash maqsadida quyidagi qator chora tadbirlar ko'rilmogda:

1. Mehnat qonunchiligi tobora takomillashtirilib, joylardagi bandlikka ko'maklashish va aholini ijtimoiy muhofaza qilish markazlari faoliyati kuchaytirilmogda.
2. Yangi ish o'rinlari yaratayotgan ish beruvchilar rag'batlantirilmogda, ularga soliq, kredit va boshqa imtiyozlar berilmogda.
3. Mehnat bozorida ishchi kuchi sifati va raqobatdoshligini oshirish maqsadida mehnat resurslarini kasbga tayyorlash va qayta tayyorlash tizimi yanada takomillashtirilmogda.
4. Aholini ish bilan ta'minlashning eng samarali vositalari bo'lgan kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, kasanachilik, xizmat ko'rsatish va servis sohasi yanada jadal sur'atlarda rivojlantirilmogda.
5. Aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj bo'lgan toifalari moddiy qo'llab-quvvatlanmogda, ular uchun ish o'rinlarini kvotalash tartibi yo'lga qo'yildi. 208 ming nafardan ortiq ijtimoiy [himoyaga muhtoj kishilar](#), birinchi navbatda, ko'p bolali ayollar, nogironlar va aholining shu kabi toifa vakillari ish bilan ta'minlandi.
6. Davlat va mahalliy budjet mablag'lari hisobidan vaqtinchalik va jamoat ishlari tashkil etilyapti.
7. Tashqi va ichki migratsiyani tartibga solishga e'tibor kuchaytirilmogda.

O'zbekiston iqtisodiy islohotlarning bosh maqsadi ochiq tashqi siyosatli, barqaror ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini kuchli demokratik huquqiy davlatni va fuqarolar jamiyatini qurish hisoblanadi. Respublikada bozor qayta o'zgartirishlari qat'iy va izchil amalga oshirilmogda. Shu sababli ham, Respublikamizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun quyidagi sharoitlar yaratilgan:

1. Kichik biznes subyektlarining ro'yxatdan o'tish vaqti 30 daqiqani tashkil etadi. Yakka tartibdagi tadbirkor sifatida ro'yxatdan o'tish uchun faqat bir dona, yuridik shaxs sifatida kichik korxonani ro'yxatga olishda esa - ikki dona hujjat talab etiladi.

2. Deyarli barcha tarmoqdagi kichik korxonalar kichik biznesni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratishning muhim omili hisoblanadigan yagona soliq to'lovi stavkasi, realizatsiya qilingan tovarlar va xizmatlar hajmining 5% ni tashkil etadi. Shu bilan bir qatorda kichik biznes subyektlari uchun yagona ijtimoiy to'lovning amaldagi stavkasi 15% ni tashkil etadi.

3. Yangi tashkil etilgan chet el investitsiyasi ishtirokidagi ishlab chiqarish korxonalarga besh yil davomida ular ro'yxatdan o'tgan kunidagi soliq va majburiy to'lovlar stavkasini qo'llash huquqi beriladi. 2018-yildan boshlab 1 gektardan ko'proq yer maydoniga ega bo'lgan kichik korxonalar yagona yer solig'i to'lashi belgilab qo'yildi.

4. Kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash quyidagi yo'llar orqali amalga oshirilmogda: banklar tomonidan imtiyozli stavkalar bo'yicha kreditlar berish; tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash davlat jamg'armasining tadbirkorlik faoliyatiga berilgan kredit mablag'larining 50% miqdoridagi kafillik va tijorat banklari kreditlari bo'yicha hisoblangan foiz xarajatlarini qoplash.

5. Tadbirkorlik subyektlarining huquqlarini va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga ma'sul institut tomonidan biznes manfaatlari himoyalangan. O'zbekistonda kichik biznes subyektlari faoliyatini rejadan tashqari tekshirish bekor qilindi, shuningdek birinchi marta sodir etilgan moliyaviy-xo'jalik huquqbuzarlik uchun tadbirkorlik subyektlari ma'muriy jarimalarning barcha turlaridan ozod etilgan.

6. Respublikaning barcha hududlarida tadbirkorlik subyektlariga davlat xizmatlarini ko'rsatuvchi "yagona darcha" tamoyili ostida faoliyat ko'rsatadigan markazlarda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlovchi markazlar tashkil qilingan. Tadbirkorlik faoliyatini endi boshlovchi subyektlar uchun o'zlarining biznes rejalarini tuzish, huquqiy va amaliy ko'mak berish, shuningdek faoliyatlari uchun zarur ma'lumotlarni olishlari uchun "biznes-inkubatorlar" tashkil etilgan.

7. Respublika bo'yicha tadbirkorlarga biznes yuritish bo'yicha o'quv kurslari, xususiylashtirilgan obyektlar bazasida loyihalar amalga oshirish, 5 yil muddatga nol stavkada ijara asosida yer maydonlari ajratish orqali yosh tadbirkorlar uchun klasterlar tashkil etildi.¹

Hududlarda kichik biznes sub'yektlarining sanoatdagi ulushini ko'radigan bo'lsak, Toshkent shahrida 71,3 foiz, Namangan viloyatida 68,4 foiz, Jizzax viloyatida 61,3 foiz va Samarqand viloyatida 55,5 foizni tashkil etgan. Xuddi shu ko'rsatkich Toshkent viloyatida 29,6 foiz, Qashqadaryo viloyatida 23,1 foiz, Navoiy viloyatida 18,8 foiz va Qoraqalpog'iston Respublikasida 18 foizni tashkil etgan.²

¹ Soliyev, I. _ (2020). Formation of innovative activities in the educational system: technological approach. Bulletin of pedagogy: science and practice,

² Soliev, II (2019). INNOVATIVE STRATEGIES IN THE ECONOMY AND THEIR PRACTICAL SIGNIFICANCE. Economics and Socialism

“Milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o‘sish sur‘atlarini ta‘minlash: muammolar va yechimlar”

Xulosa va takliflar: Tadbirkorlik deganda yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan mahsulot ishlab chiqarish (xizmatlar ko‘rsatish) yo‘li bilan tavakkal qilib, o‘z mulkiy javobgarligi asosida amalga oshiriladigan tashabbuskorlik faoliyati tushuniladi.

Tadbirkorlikning shakllanishi va rivojlanishi uchun iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy va huquqiy shart-sharoitlar yaratilgan bo‘lishi lozim.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi bandligi va daromadlarini oshirishda muhim omildir. Ushbu soha vakillarini har taraflama qo‘llab-quvvatlash maqsadida oxirgi ikki yarim yilda Prezidentning ellikdan ortiq farmon va qarorlari qabul qilindi.

Jumladan, 2022- yilda tadbirkorlik faoliyatini davlat ro‘yxatidan o‘tkazish, turli ruxsatnomalar olish va boshqa ko‘plab xizmatlar tartib-qoidalari soddalashtirildi. Bu borada qulaylik yaratish uchun Davlat xizmatlari agentligi va uning joylardagi markazlari tashkil etildi. Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakil (Biznes-ombudsman) lavozimi joriy qilindi.

Adabiyotlar

1. Soliyev , I. _ (2020). Formation of innovative activities in the educational system mineconomy.uz/index.php?newsid=190&seourl=tadbirkorlik-subektlari-uchun-mamuriy-va-soliq-yukini-yanada-kamaytirish-biznesning-qonuniy-manfaatlarini-himoya-qilish-tizimini-takomillashtirish-chora-tadbirlari-togrisida&seocat=asosiy/yangiliklar
2. Soliyev , I. _ (2020). Formation of innovative activities in the educational system <https://mineconomy.uz/uz/node/1242>
3. <https://mineconomy.uz/uz/info/2093>
4. Soliyev , I. _ (2020). Formation of innovative activities in the educational system: technological approach. Bulletin of pedagogy: science and practice,
5. ¹ Soliev, II (2019). INNOVATIVE STRATEGIES IN THE ECONOMY AND THEIR PRACTICAL SIGNIFICANCE. Economics and Socialism